

Protestantse
Kerk

Vindplaats van
geloof, hoop en liefde |

Overige bijlagen

bij het verdiepingsprogramma
Viervoudig luisteren: in de omgeving

Bij Reisgids: Tekst van de reisgidsvideo

Bij Route: Werkblad: manieren om te luisteren in de omgeving

Bij Route: Tool voor het bepalen van een vervolgroute

Tekst van de reisgidsvideo

Introductie

Ik heb hier een kurkdroge spons. Hij is keihard en er komt niets uit als ik erin knijp. Op deze manier heb je er helemaal niets aan. **Het beeld van deze spons staat in deze video symbool voor jouw team.**

Jullie zijn een proefplek begonnen omdat je van betekenis wilt zijn in de omgeving. Daarvoor is het belangrijk om jezelf helemaal onder te dompelen in de omgeving. **Deze emmer staat model voor de omgeving waarin jullie pionieren.**

Dit gebeurt er als je jezelf onderdompelt en jezelf laat volzuigen in de omgeving. Je wordt zacht, je raakt doordrenkt met wat daar leeft en je wordt geschikt om daarop in te spelen. **Een ander woord voor onderdompelen is 'luisteren'.** Welkom bij de derde video in de module viervoudig luisteren.

Opmerkzaam mens zijn onder de mensen in de omgeving

Het beeld van een spons wordt bij missionair werk soms ook anders gebruikt. Om van betekenis te kunnen zijn in je buurt, is het belangrijk dat je vol bent van God, wordt er dan gezegd. Dat is ook waar! Maar dat is een andere video. Dit komt ter sprake bij 'luisteren via de Bijbel en gebed', een van de andere invalshoeken voor viervoudig luisteren. **Nu gaat het over jezelf onderdompelen in de omgeving.**

De omgeving bestaat uit mensen waarmee jullie je willen verbinden, in hún situatie. Dit wordt ook wel 'context' genoemd. Denk hierbij aan een bepaalde buurt of aan een specifieke groep. Met alles wat daar speelt, gedacht wordt en gebruikelijk is.

Toen Jezus naar de aarde kwam, kwam Hij ook in een bepaalde omgeving. Hij leefde bij het Joodse volk en werd zelf een Jood. Dat volk had specifieke overtuigingen en gebruiken. Daar sloot Hij bij aan. Maar Hij stelde dit soms ook ter discussie. Of Hij liet zien waar het écht om ging. Veel mensen in zijn tijd werkten op het land. Daarom gebruikte Hij vaak voorbeelden uit de landbouw, zoals zaaien en oogsten. Zo sloot hij aan bij de belevingswereld van die mensen.

Wij zijn geroepen om als Christus te zijn in onze omgeving. Daarom is het belangrijk om te weten welke overtuigingen en gebruiken er zijn. Waar de mensen zich mee bezighouden én wat hen bezighoudt. Pas dan kun je ontdekken wat je bij kunt dragen en waar je bij kunt aansluiten.

In de omgeving luister je via mensen die daar leven en door wat je daar opmerkt ook naar God. Hij is overal aanwezig. En Hij werkt met zijn Geest aan een missie om deze wereld weer helemaal heel te maken. Het is onze taak om goed op te letten waar we dit zien gebeuren. God kan 'spreken' door mensen in de omgeving. Ook als ze niet van jouw geloof of kerk zijn. Misschien ontdek je door hen dat er al iets moois gaande is. Daar kun je dan bij aansluiten.

Intermezzo

Voordat we verder gaan, heb ik een vraag. In de theologie bestaat een woord dat best goed past bij waar wij het nu over hebben. Dat woord is 'incarnatie'. **Wat is de betekenis van dit woord?** En waarom past dit goed bij het thema van deze video?

Je krijgt 30 seconden de tijd om hierover na te denken, alleen of samen met iemand anders. Het antwoord volgt aan het einde van de video. Succes!

Luisteren door te zijn, zien, lezen en praten

Tot nu toe hebben we het alleen nog gehad over het 'wat en waarom' van luisteren in de omgeving. Daarom wil ik het nu ook nog even met je hebben over het 'hoe'. Dat doe ik aan de hand van **vier werkwoorden: zijn, zien, lezen en praten. Hiermee kun je jezelf onderdompelen in de omgeving.** Ik loop ze kort met je langs:

1. **Het eerste werkwoord is aanwezig zijn.** Doe mee met wat er al is. Wees aanwezig bij activiteiten die door anderen worden georganiseerd. Word lid van bijvoorbeeld de plaatselijke sportvereniging.
2. **Het tweede werkwoord is zien.** Kijk goed rond in de buurt. Zie je plekken van schoonheid of juist van verval? Zie je hoop of wanhoop? Wat valt je op aan de mensen? Wat raakt je?
3. **Het derde is relevante dingen lezen.** Je kunt onderzoek doen op internet. Misschien valt je dan iets nieuws op. Je kunt je ook aanmelden bij buurtapps en lokale kranten lezen. Of lees artikelen en boeken over de groep waar jullie mee werken.
4. **Het vierde is met mensen praten.** Je kunt op pad gaan met vragen als: wat mist u in deze buurt? Wat zou onze proefplek volgens jou kunnen betekenen? Zoek ook contact met andere organisaties die actief zijn in de wijk. En bijvoorbeeld met de welzijnswerker van de gemeente of met de wijkagent. Zo leer je meteen meer mensen kennen.

Wat je ophaalt in de omgeving, betrek je vervolgens ook weer bij de andere invalshoeken voor viervoudig luisteren:

- Bespreek in je team wat je hebt ontdekt en wat jullie daarmee willen doen.
- Bid erover met elkaar en leg het naast inzichten uit de Bijbel.
- Ga erover in gesprek met wijze mensen uit de bredere kerk of lees het artikel over 'viervoudig luisteren' op de website.

Afronding

Ik zou nog terugkomen op de betekenis van het woord 'incarnatie'. En waarom dit woord goed past bij 'luisteren in de omgeving'. **De letterlijke betekenis van 'incarnatie' is 'vleeswording'.** Dit wordt in de theologie gebruikt als het gaat over God die mens werd in Jezus. **Zoals God in Jezus Jood werd onder de Joden, zo worden wij geroepen om mens te zijn onder de mensen in onze omgeving.** Op deze manier kunnen we er 'van binnenuit' aan bijdragen dat de omgeving in positieve zin verandert.

Met een werkvorm naar keuze mogen jullie nu zelf meer concreet gaan maken wat dit betekent in jullie omgeving. Succes!

Werkblad bij Reisgids 1: Luisteren door te zien

Neem onderstaande schema's over op 2 grote vellen papier, op ieder vel 1 schema.

Tekenen van wanhoop

Welke tekenen van wanhoop zien we?	Welke plekken van lijden zien we?	Welke mensen die uitsluiting ervaren zien we?

Tekenen van hoop

Welke tekenen van hoop zien we?	Welke plekken van leven zien we?	Welke mensen die inspiratie geven zien we?

Werkblad bij Route: Manieren om te luisteren in de omgeving

Zijn

1. Doe mee met wat er al is: word lid van een vereniging of sportschool en leer nieuwe mensen kennen.
2. Zet je in als vrijwilliger bij andere lokale organisaties.
3. Bezoek een informatieavond in de buurt.
4. Doe je boodschappen bij de winkels in je dorp of buurt. En plan het moment dat je boodschappen doet zo dat je tijd hebt om mensen te spreken.
5. Ga in de speeltuin zitten en neem een thermoskan koffie en thee mee. Je raakt zo gemakkelijk aan de praat. Werkt ook bij hangplekken voor ouderen en jongeren.
6. Wees aanwezig op belangrijke ontmoetingsplekken: het schoolplein, de buurtkroeg, de spelletjesochtend in het bejaardenhuis, een mamacafé.
7. Zorg dat je aanwezig bent tijdens evenementen, zoals braderieën en lokale festivals. Je kunt daar op ludieke manieren in gesprek raken met mensen.

Zien

1. Wandel door de buurt met al je zintuigen open. Wat zie je? Wat hoor je? Wat proef je? Wat ruik je? Wat voel je? Wat valt op? Wandel alleen en wissel na afloop ervaringen uit. Bij voorkeur herhaal je zo'n wandeling op verschillende dagen en op verschillende momenten tijdens de dag.
2. Maak een meditatieve wandeling door je wijk. Hier is een voorbeeld hoe je dat kunt doen.

Lezen

1. Lees de lokale krant. Verzamel relevante krantenberichten.
2. Zoek wat er aan boeken, onderzoeken en artikelen over je doelgroep is verschenen. Zeker over leeftijdsgroepen en generaties kun je vaak veel vinden.
3. Daarnaast kun je lezen wat je doelgroep leest, denk aan magazines, websites en boeken.
4. Duik in de geschiedenis van je buurt en hoe dat doorwerkt in het heden. Een lokale historische vereniging kan je hier goed bij helpen.
5. Neem een plattegrond van de wijk en bekijk daarop wat er allemaal is. Waar komen mensen bij elkaar? Waar komen mensen van jullie team al?
6. Bekijk de cijfers van het CBS, bijvoorbeeld via allecijfers.nl. Je kunt hier allerlei cijfers vinden van jouw postcodegebied of woonplaats. bijvoorbeeld over de bevolkingssamenstelling, het inkomen, werk(loosheid), gezondheid en welzijn.
7. Volg op social media mensen uit je buurt: buurtbewoners, maar ook mensen die een specifieke rol hebben, zoals wijkmanagers en de wijkagent. En vergeet niet lokale media en winkels te volgen.
8. Doe mee aan buurtpreventie. Je wordt dan lid van een WhatsAppgroep waar mensen samen de buurt veilig willen houden, ze melden elkaar als er iets verdachts in de buurt gebeurt. Via wabp.nl kun je zien of er een groep bij jou in de wijk is.

Praten

1. Maak een enquête en gebruik deze als een aanleiding voor goede gesprekken (zie hieronder voor voorbeeldvragen). Onderzoek hoe mensen leven: wat ze doen in hun vrije tijd, wat ze missen in de buurt, wat hun ontmoetingsplekken zijn, wat ze belangrijk vinden, hun problemen, hoe ze kijken naar kerk en geloof.
2. Welke mensen in je netwerk (van bijvoorbeeld je kerk) weten veel van de wijk? Ga met hen in gesprek.
3. Ga in gesprek met sleutelpersonen: de directeur van de basisschool, winkeliers, de wijkagent, een ambtenaar of wethouder, kapper, mensen van de lokale krant. Zij kunnen je veel vertellen over de buurt.
4. Maak een sociale kaart (of kijk op de website van je lokale gemeente bij 'zorg en welzijn' of deze er al is). Bekijk welke organisaties raakvlakken hebben met wat jullie doen en ga kennismaken.
5. Ga in gesprek met mensen uit je wijk met behulp van het Tupperware-model. Je vraagt mensen die je kent om een groepje mensen (uit de doelgroep) uit te nodigen. Onder het genot van koffie en taart of een borrel ga je een half uurtje in gesprek.
6. Ga in gesprek met mensen uit je wijk met behulp van het netwerkmodel. Je begint bij één persoon. Je gaat met diegene in gesprek en na dat gesprek vraag je diegene om twee namen van mensen die je ook zou kunnen spreken.

Mogelijke vragen bij een enquête/gesprekken in de buurt

Vragen aan sleutelfiguren

1. Wat is uw rol in deze buurt?
2. Wat is de kracht van deze wijk?
3. Wat maakt mensen gelukkig?
4. Waar maken mensen zich zorgen om?
5. Wat maakt mensen boos?
6. Zijn er in het verleden dingen gebeurd die nog steeds hun doorwerking hebben?
7. Wat zijn de belangrijkste knelpunten/uitdagingen?
8. Wat ziet u als oplossingen?
9. Wat mist er nog in deze buurt (hulpaanbod, ontmoetingsplekken, activiteiten)?
10. Hoe heeft u de rol van de kerk tot nu toe ervaren?
11. Hoe ziet u, in het ideale geval, de rol van de kerk in deze buurt?
12. Hoe zouden wij meer kunnen betekenen voor de buurt?
13. Welke personen zouden wij volgens u nog meer moeten spreken om een goed beeld van de buurt te krijgen?

Vragen aan bewoners

1. Hoe lang woont u in deze buurt?
2. Wat vindt u van deze buurt?
3. Hoe is uw contact met de mensen in de buurt?
4. Wat wordt er in de buurt georganiseerd?
5. Wat vindt u van het hulpaanbod en de voorzieningen in de buurt?
6. Wat mist u in deze buurt? Wat zou er beter kunnen?
7. Hoe ervaart u de rol van de kerk tot nu toe?
8. Hoe ziet u, in het ideale geval, de rol van de kerk in deze buurt?
9. Hoe zouden wij meer kunnen betekenen voor deze buurt?

Meer informatie

Kijk voor een uitgebreidere beschrijving in de [startgids Kerk in de buurt](#).
Er is nog een andere systematische aanpak voor [buurtonderzoek](#).

Tool voor het bepalen van een vervolgroute

Klik [hier](#) voor een printbare download van de onderstaande tool.
Of teken de tool zelf na op een groot vel papier.

Vervolgroute voor onze proefplek

Thema: _____ Datum routebepaling: _____

Wat willen we bereiken?	Wat hebben we nodig?	Welke concrete stappen gaan we zetten?	Wie is verantwoordelijk?	Wat zijn belangrijke aandachtspunten?

